

תקנות ארגון הפיקוח על העבודה (תכנית לניהול הבטיחות), התש"ע-2010*

בתוקף סמכותי לפי סעיפים 8 ד' ו- 43 לחוק ארגון הפיקוח על העבודה, התשי"ד-1954¹ (להלן החוק), לאחר התייעצות עם שר הבריאות ולאחר התייעצות בארגון העובדים המייצג את המספר הגדול ביותר של העובדים במדינה, ובארגון מעבידים שלדעתי הוא ארגון יציג ונוגע בדבר, בהתייעצות עם מועצת המוסד לבטיחות וגיהות, ובאישור ועדת העבודה הרווחה והבריאות של הכנסת לפי סעיף 21א לחוק יסוד: הכנסת² וסעיף 2(ב) לחוק העונשין, התשל"ז - 1971³, אני מתקין תקנות אלה:

1. בתקנות אלה:

הגדרות

"בטיחות" - בטיחות, בריאות וגיהות תעסוקתית;

"בודק מעבדתי מוסמך" - כהגדרתו בתקנות ארגון הפיקוח על העבודה (ניטור סביבתי וניטור ביולוגי של עובדים בגורמים מזיקים), התשנ"א-1990;

"בקרת סיכונים" - (Risk Control) - בחירה והפעלה של אמצעים לביטול סיכונים או להפחתתם;

"גורם סיכון" - (Hazard) - מקור, מצב או פעולה שיש להם פוטנציאל להזיק, במונחים של פגיעה גופנית או בריאות לקויה או שילוב של אלה.

"הערכת סיכונים" - (Risk Assessment) - תהליך של הערכת הסיכון או הסיכונים הנובעים מגורם או גורמי סיכון, המביא בחשבון את ההלימות של אמצעי בקרה קיימים כלשהם וקובע האם הסיכון הוא קביל;

"זיהוי גורמי סיכון" - (Hazard Identification) - חיזוי, איתור ותיעוד גורמי סיכון הקיימים באתר או בתהליך;

"מחלת מקצוע" - מחלה הפוגעת בעובד עקב עבודתו או עיסוקו, כתוצאה מחשיפה מתמשכת ומשמעותית לגורם סיכון שהוכר קשר סיבתי בין החשיפה למחלה בהתאם לפקודת התאונות ומחלות מישלח יד;

"מפגע" - (Obstacle) מצב לא תקין או מכשול הצפוי לגרום פגיעה בבריאות לאדם;

"מצב חירום" - מצב שנשקפת בו סכנה לאדם עקב תקרית או תאונה.

"מקום אחר" - כל מקום עבודה, הנמנה עם הסוגים המפורטים בתוספת השניה

"ניהול סיכונים" - (Risk Management) תהליך רב שלבי מובנה ושיטתי לזיהוי, להערכה ולבקרת סיכונים, במטרה לבטלם או לצמצמם לכדי סיכונים קבילים, כמפורט בסעיף 4.4(א) בתוספת השלישית;

"ניטור סביבתי תעסוקתי" - (Environmental Monitoring) - מדידת רמות חשיפה לגורמי סיכון בסביבת העבודה, הערכת רמות החשיפה ומעקב אחריהן;

"ניתוח סיכונים" - (Risk Analysis) - מיצוי תרחישי תאונת עבודה או תקרית או מחלת מקצוע אפשריים, לאחר זיהוי נוכחותם של גורמי-סיכון; הערכה של הסבירות להתרחשות תאונות או תקריות עקב קיומם של גורמי-הסיכון; הערכה של תוצאות התאונות או התקריות, אם יתרחשו; וחישוב אינטגרטיבי של רמת הסיכון הנגזרת מן ההערכות הקודמות;

* הצעת חוק מס' פ/...; הועברה לוועדה ביום ...

¹ ס"ח התשי"ד, עמ' 202, התמ"ו עמ' 202.

² ס"ח התשי"ח, עמ' 69; התשס"א, עמ' 166;

³ ס"ח התשל"ז, עמ' 226; התשנ"ד עמ' 348;

טייטה להערות - גרסה מעודכנת לתאריך 27.7.10

"סיכון" - (Safety Risk) שילוב של ההסתברות להתרחשות מאורע מסוכן או לחשיפה לגורם או לגורמי סיכון, ושל חומרת הפגיעה הגופנית או הבריאות הלוקייה העלולות להיגרם על ידי המאורע או החשיפה;

"סיכון קביל" - (Acceptable Risk) סיכון שהוקטן עד לרמה שיכולה להיות נסבלת על ידי הארגון, זאת, בהתחשב בהתחייבויותיו על פי דין ובמדיניות הבטיחות והבריאות בתעסוקה של מקום העבודה.

"סקר מקדים" - סקר במקום עבודה במתכונת שיקבע מפקח העבודה הראשי, בו נקבעות דרישות לצורך עריכת ניטור סביבתי תעסוקתי

"הפקודה" - פקודת הבטיחות בעבודה (נוסח חדש), התש"ל 1970;

"פרואקטיביות" - (Proactivity) - גישה המאופיינת בנקיטת יוזמה ותכנון מראש להגשמת היעדים;

"תאונה" - (Accident) אירוע חד-פעמי, שבו ממומש הפוטנציאל של גורם-סיכון או של מפגע ונגרם נזק לבריאות, לרכוש או לסביבה;

"תאונת עבודה" - תאונה שאירעה לעובד תוך כדי עבודתו ועקב עבודתו אצל מעבידו או מטעמו, ולעובד עצמאי - עקב עיסוקו במשלח יד;

"תכנית שנתית" - תכנית המעודכנת מדי שנה ובה פירוט של פעולות לביצוע, לרבות ציון האחראים לביצועה של כל פעולה כאמור והמועד להשלמת ביצועה;

"תקרית" - (Incident) אירוע שבו ממומש הפוטנציאל של גורם-סיכון או של מפגע ללא פגיעה באדם, תוך גרימת נזק לרכוש או לסביבת העבודה; אירוע שבו כמעט מומש הפוטנציאל של גורם סיכון ("כמעט תאונה") נחשב גם הוא תקרית, לרבות מקרה מסוכן כמשמעותו בפקודת התאונות ומחלות משלח יד

מטרה 2. מטרת תקנות אלה לקבוע קיומה של תכנית שיטתית פרואקטיבית לניהול הבטיחות במקום העבודה (להלן - "תכנית"), לצמצום הסיכונים ולמילוי אחר דרישות החקיקה בנושאי בטיחות גיהות ובריאות תעסוקתית.

אחריות 3. (א) המחזיק במקום העבודה ימלא אחר הוראות תקנות אלה וינקוט אמצעים מתאימים כדי להבטיח שכל עובד שמינה ימלא אחר הוראות התקנות החלות עליו.

(ב) בתאגיד, רואים כאחראי לביצוע הוראות התקנות גם כל חבר הנהלה, מנהל, שותף, או פקיד בכיר שעוסק בתחום הבטיחות.

תחולה 4. תקנות אלה יחולו על-

(א) מפעל כמשמעותו בפקודה, כולה או חלקה, שמועסקים בו 50 עובדים לפחות;

(ב) לעניין עבודות בניה ובניה הנדסית יחולו תקנות אלה על מבצע בניה המעסיק, בעצמו או באמצעות קבלני משנה, 100 עובדים לפחות באתרי הבניה בו זמנית;

(ג) מקום אחר, כמפורט בתוספת הראשונה, שמועסקים בו 50 עובדים לפחות;

(ד) מפעל או מקום עבודה אחר, לרבות המנויים בסעיפי משנה (א) ו (ב), אשר מספר העובדים בהם קטן מחמישים, שמפקח עבודה אזורי הורה לו בכתב לעשות כן עקב סיכונים שלדעת המפקח קיימים בהם ואשר פורטו בהוראה.

חובות המוטלות על המחזיק 5. מחזיק במקום עבודה, שחלה עליו החובה לקיים תכנית יבצע את אלה:

(א) יוודא הכנת התכנית כמפורט בתקנה 6;

טיוטה להערות - גרסה מעודכנת לתאריך 27.7.10

- (ב) מדי שנה יוודא עדכניות של התכנית ויאשרה בחתימתו. יחליט לגבי הקצאת המשאבים הדרושים ליישומה של התכנית, יבקר ויאמוד את מידת יישומה ויתעד בכתב את ממצאיו והחלטותיו.
- (ג) המחזיק במקום העבודה יאפשר למכין התכנית גישה מלאה לכל מידע ולכל מקום הנדרש לצורך הכנת התכנית, וכן ידאג לשיתוף פעולה של כל בעלי התפקידים במקום העבודה;
- (ד) המחזיק במקום העבודה ימסור לוועדת הבטיחות במקום העבודה עותק של התכנית.
- (ה) המחזיק במקום העבודה יחזיק עותק מהתכנית שיש לעובדים גישה חופשית אליו, ויאפשר לכל עובד במקום העבודה המעוניין בכך, לעיין בתכנית;
6. הכנת תכנית ועידכונה (א) תכנית תוכן בהתאם להוראות המפורטות בתוספת השלישית;
- (ב) התוכנית תעודכן מדי שנה בכל הנושאים הדורשים עדכון או תכנון חדש
- (ג) לא תוכן תכנית אלא בידי אחד מאלה:
- (1) בעל אישור כשירות תקף, שעבר בהצלחה השתלמות בניהול סיכונים באמצעות גוף לרבות המוסד לבטיחות ולגיהות, שמפקח העבודה הראשי אישר לו לקיים השתלמות כאמור בהתאם לתכנית שאישר;
- (2) מי שהוכיח להנחת דעתו של מפקח העבודה הראשי, אף שאין מתקיימות בו הוראות תקנת משנה (1), שהוא בעל השכלה שוות ערך להשכלה הנדרשת בהן, עבר בהצלחה השתלמות בניהול סיכונים כאמור בתקנת משנה (1) או השתלמות שוות ערך אחרת שאישר מפקח העבודה הראשי ובלבד שניסיונו המקצועי בתחום הבטיחות יהיה 3 שנים לפחות.
- (ד) במקום עבודה בו קיים ממונה על הבטיחות ואין הוא מכין התכנית, תוכן התכנית בתיאום עימו;
- (ה) המחזיק או מי שהוא מינה מטעמו יפקח על התהליך כאמור בסעיף 4 (א) (1) בתוספת השלישית, יביא בחשבון נתונים המצטברים מהפעולות המפורטות בסעיפים 4. (ב) עד 4. (ו) בתוספת ויוודא כי יופקו ויוטמעו לקחים מהתהליך במקום העבודה.
7. פטור (א) מחזיק במקום עבודה הסבור כי אין הסיכונים במקום העבודה מצדיקים הכנת תוכנית לניהול הבטיחות, רשאי לפנות למפקח העבודה איזורי, בבקשה מנומקת בכתב, לפטור אותו מהחובה להכין תוכנית לניהול הבטיחות;
- (ב) מפקח העבודה האיזורי רשאי לפטור מחזיק במקום עבודה שחלה עליו חובת הכנת תוכנית לניהול הבטיחות לפי תקנות אלה, ממילוי החובה, כולה או חלקה, אם שוכנע כי יש הצדקה לכך;
- (ג) מפקח העבודה איזורי יודיע למבקש על החלטתו ויפרט את נימוקיו בכתב.
8. עונשין העובר על הוראה מהוראות תקנות אלה, דינו- מאסר 6 חודשים או קנס שלא יעלה על הקבוע בסעיף 61 (א) לחוק העונשין, התשל"ז- 1977.
9. שמירת דינים אין בתקנות אלה כדי לגרוע מהוראות כל דין.
10. תחילה תחילתן של תקנות אלה שנים עשר חודשים מיום פרסומן.

תוספת ראשונה (תקנה 1)

(הגדרת "מקום אחר")

1. בתי חולים, מוסדות רפואיים או סיעודיים ;
2. מוסדות להשכלה גבוהה, מכללות טכנולוגיות ;
3. מוסדות מחקר ;
4. בתי מלון ;
5. בתי מסחר לרבות קניונים ;
6. נמלי תעופה, חברות תעופה ;
7. רשויות מקומיות ;
8. תאגידים להתיישבות שיתופית ;
9. חקלאות כמפורט בתוספת השניה.

תוספת שניה (תקנה 1)

(הגדרת "חקלאות")

1. עבודה בכל אחד מאלה : גידולי שדה, גידולי גן, מטעים, בתי צמיחה, משתלות, גני נוי וגנים ציבוריים ;
2. גידול בעלי חיים, לרבות גידול דגים, גידול עופות, הדגרת ביצים, גידול מיקנה וגידול דבורים ;
3. ייעור והפקת עץ מיערות ;
4. הכשרת קרקע למטרות חקלאות המנויות בפרטים 1 עד 3.

תוספת שלישית (תקנה 6)

(הוראות חובה בתכנית לניהול הבטיחות)

תכנית לניהול הבטיחות תכלול פרקים בעניינים אלה - הכל בהתאם לאופי מקום העבודה והפעילות בו :

1. פרק ראשון : תאור מקום העבודה, בו יפורטו נושאים אלה :
 - (א) ייעוד מקום העבודה ;
 - (ב) תיאור מאפייני הפעילות העיקריים ;
 - (ג) היקף המועסקים לסוגיהם ;
 - (ד) מיקומם ופריסתם הגיאוגרפית של מתקניו ושל פעילויותו העיקריות.
2. פרק שני : מדיניות הבטיחות והבריאות התעסוקתית, בו תפורט מדיניות הבטיחות והבריאות התעסוקתית של הנהלת מקום העבודה ;
3. פרק שליש : מבנה מערך הבטיחות והבריאות התעסוקתית, בו יפורטו נושאים אלה :
 - (א) תיאור המבנה הארגוני של מערך הבטיחות ואופן שילובו במערך הארגוני של מקום העבודה ;
 - (ב) פירוט נושאי התפקידים בתחומי הבטיחות, על פי הנדרש בפקודה, בחוק, ובתקנות שמכוחם, לרבות ממונה על הבטיחות בעבודה, ממונה על בטיחות קרינה, ממונה על בטיחות לייזר, אחראי עזרה ראשונה, נאמני בטיחות, ועדת בטיחות, וכן שירות רפואי מוסמך הנותן שירותי בריאות למקום העבודה ; רשימת בעלי תפקידים הנדרשים בפקודה, בחוק, ובתקנות שמכוחם ;
 - (ג) תיאור שיטת ההיערכות והתגובה לאירועי בטיחות ולמצבי חירום במקום העבודה.

טיוטה להערות - גרסה מעודכנת לתאריך 27.7.10

4.

פרק רביעי: ניהול סיכונים במקום העבודה בו יפורטו נושאים אלה:

(א) תהליך ניהול הסיכונים

(1) יתועד תהליך ניהול סיכונים במקום העבודה, ויכלול את השלבים הבאים:

(א) זיהוי גורמי הסיכון במקום העבודה;

(ב) הערכת הסיכונים במקום העבודה;

(ג) ניתוח שיטות ואמצעים לבקרת הסיכונים כאמור;

(ד) קבלת החלטות ובחירת הדרך לבקרת הסיכונים כאמור;

(ה) יישום השיטות והאמצעים שנבחרו לבקרת הסיכונים כאמור;

(2) תיעוד התהליך כאמור בסעיף משנה (1) יכלול ביחס לכל סיכון פירוט לגבי אלה:

(א) הגורם במקום העבודה המוסמך לאשר את רמת הסיכון הקביל;

(ב) הגורם האחראי ליישום האמצעים לבקרת הסיכונים;

(ג) לוחות זמנים ומועד סיום ליישום האמצעים לבקרת הסיכונים;

(ד) דרכי מעקב אחר הפחתת הסיכונים.

(ב) נוהל לאיתור מפגעי בטיחות במקום העבודה ותכנית שנתית לסילוק או למניעה של מפגעים כאמור;

(ג) תכנית שנתית לביצוע בדיקות וניטורים סביבתיים תעסוקתיים לרבות סקר מכין שהוכן על ידי בודק מעבדתי מוסמך, כפי שקבע מפקח עבודה ראשי;

(ד) נוהל לאישור ולבקרת כניסתם של גורמי סיכון חדשים למקום העבודה ושילובם בתהליך המפורט בסעיף 4.4(א);

(ה) תכנית שנתית לביצוע סקרי סיכונים ייחודיים למקום העבודה כנובע ממאפייניו;

(ו) תכנית שנתית לעריכת ביקורות פנים-ארגוניות ומבדקים לפיקוח על מילוי הוראות הבטיחות והגיהות;

(ז) תכנית שנתית לביצוע פעולות מתקנות ומונעות לרבות עדכון נהלים והוראות בטיחות, כנובע מלקחים שהופקו מתהליך ניהול הסיכונים או כתוצאה מהתרחשותן של תאונות, מחלות מקצוע, או תקריות בטיחות;

5.

פרק חמישי: תוכנית שנתית להדרכות בטיחות ובריאות תעסוקתית, בה יפורטו נושאים אלה:

(א) נוהל לביצוע הדרכות בטיחות וגיהות לעובדים חדשים;

(ב) נוהל לביצוע הדרכות בטיחות וגיהות לאנשים המועסקים במקום העבודה, אשר בינם לבין המחזיק לא מתקיימים יחסי עובד ומעביד, לרבות עובדי קבלן;

(ג) תכנית שנתית להדרכות עובדים, לגבי הסיכונים אליהם הם עלולים להיחשף בעבודתם, בהתאם לתקנות 2 ו-3 בתקנות ארגון הפיקוח על העבודה (מסירת מידע והדרכת עובדים) תשנ"ט-1999 לרבות הדרכות לגורמים המפורטים בסעיפי משנה (א) ו (ב);

(ד) תכנית שנתית לשמירת כשירותם של נושאי תפקידים המנויים בסעיף 3.3(ב)

(ה) תכנית שנתית לתרגול בעלי התפקידים והעובדים, בהתמודדות עם מצבי חירום האופייניים לסיכונים במקום העבודה;

(ו) תכנית להגברת המודעות לבטיחות וגיהות במקום העבודה לרבות פעולות הסברה ופרסום.

טיוטה להערות - גרסה מעודכנת לתאריך 27.7.10

6. פרק שישי: תכנית שנתית לביצוע בדיקות תקופתיות לציוד ולחומרים, בה יפורטו נושאים אלה:
- (א) רשימת פריטי הציוד החייבים בבדיקות בטיחות תקופתיות לרבות מכשירים, מכונות, מתקנים ותשתיות, בציון הבדיקות הדרושות, מועדיהן ודרכי מעקב אחר ביצוע בדיקות אלה;
 - (ב) רשימת הגורמים הכימיים, הביולוגיים והפיזיקאליים הקיימים במקום העבודה לגביהם נדרשים גיליונות בטיחות בהתאם לתקנות הבטיחות בעבודה (גיליון בטיחות, סיווג אריזה, תווי וסימון של אריזות) התשנ"ח-1998 או המחייבים ביצוע ניטור סביבתי תעסוקתי;
 - (ג) תכנית שנתית לבדיקת קיומם, כשירותם ותקינותם של אמצעי הבטיחות, במקום העבודה, לרבות אמצעי גילוי, התרעה, כריזה, תאורת חירום, כיבוי אש, בטיחות חשמל, בטיחות כימית, בטיחות קרינה, ציוד מגן אישי, שילוט בטיחות, ואמצעים המשמשים את צוותי החירום.
7. פרק שביעי: תכנית שנתית לביצוע בדיקות רפואיות תעסוקתיות, בה יפורטו נושאים אלה:
- (א) רשימת העובדים החייבים בבדיקות רפואיות תעסוקתיות תקופתיות, בציון הבדיקות הדרושות, מועדיהן ודרכי מעקב אחר ביצוען;
 - (ב) רשימת המתקנים או העיסוקים המחייבים בדיקת התאמת העובדים לעבודה בציון הבדיקות הדרושות, ודרכי מעקב אחר ביצוע בדיקות אלה;
 - (ג) רשימת העובדים לגביהם קיימות המלצות או חובות לחיסונים או לטיפול מניעתי אחר כנובע מסיכונים מיוחדים אליהם הם עלולים להיחשף בעבודתם, בציון הפעולות הדרושות, מועדיהן ודרכי מעקב אחר ביצוע פעולות אלה.
8. פרק שמיני: תכנית שנתית לחידוש היתרים, רישיונות, הסמכות, מינויים ושמירת כשירויות, הנוגעים לבטיחות העובדים, בו יפורטו נושאים אלה:
- (א) תכנית שנתית לחידוש ההיתרים הנדרשים על פי חוק למקום העבודה;
 - (ב) רשימת בעלי התפקידים המנויים בסעיף משנה 3. (ב) להם נדרש על פי החקיקה, חידוש רישיון, הסמכה, מינוי או שמירת כשירות, בציון מועד החידוש ודרכי מעקב אחר פעולות אלה;
 - (ג) רשימת העובדים שקבע המחזיק להם נדרש, משיקולי בטיחות וגיהות, חידוש הרשאה, מינוי או שמירת כשירות, בציון מועד החידוש ודרכי מעקב אחר פעולות אלה;
9. פרק תשיעי: פעולות ומשימות לקידום הבטיחות במקום העבודה, בו תפורט תכנית שנתית של פעולות שקבע המחזיק במקום העבודה, ועדת הבטיחות או ממונה הבטיחות.
10. פרק עשירי: רשימת הוראות הבטיחות והגיהות, בו יפורטו שמות ההוראות והנהלים בנושאי בטיחות וגיהות במקום העבודה בציון מועד עדכונם האחרון, לרבות נוהלי היערכות ותגובה למצבי חירום
11. נושאים נוספים שיקבע ויפרסם מפקח העבודה הראשי.

בנימין בן אליעזר

שר התעשייה, המסחר והתעסוקה